

Kryry

13.03.2024 14:06

Kryry

Powierzchnia 13 km², 1.352 mieszkańców, wieś o skupionej zabudowie dwurzędowej. Kryry są wioską założoną w okresie kolonizacji ziemi pszczyńskiej na przełomie XIII i XIV wieku. W chwili założenia były tu 24 gospodarstwa siodłocze oraz folwark wolnego sołtysa i karczma. Przez wieś prowadziło odgałęzienie szlaku Kraków - Pszczyna - Racibórz - Wrocław. Obok karczmy było myto drogowe. Ślady tego traktu, liczące dziś w sumie 3 km, miejscowi do tej pory zwą "Wielóm Drógóm".

W pierwszej poł. XIX w. ludność zbudowała własny kościółek i budynek szkolny. Erygowanie kryrskiej parafii nastąpiło jednak dopiero po stu latach. W 1994 r. oddano tu do użytku nowy obszerny obiekt szkolny, w którym mieści się podstawówka i gimnazjum.

Już w XIX w. wioska zaślęła z czytelnictwa. Upowszechniał je miejscowy bibliofil i introligator Wawrzyniec Sinka. Za jego zachętą bracia Garusowie u schyłku XIX w. zorganizowali we wsi polską bibliotekę wiejską, jedną z pierwszych na Górnym Śląsku. Kilka lat wcześniej, na początku lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, Karol Miarka pomógł tutejszym świątłym gospodarzom założyć sklep spółdzielczy, tzw. Konsum. Była to pierwsza tego rodzaju placówka na ziemi pszczyńskiej i jedna z pierwszych na Śląsku. Po kilkuletniej owocnej działalności została, jako "niebezpieczne siedlisko polskości", zlikwidowana przez władze pruskie. W połowie XIX stulecia, po uwłaszczeniu chłopów, książę pszczyński zbudował na swych kryrskich

polach wzorowy folwark, który nazwano Heinrichshofem. Dziś majątek ten jest podupadły i znajduje się w rękach prywatnego dzierżawcy.

Do zabytków zalicza się kościółek parafialny, część zabudowy miejscowego folwarku, krzyże przydrożne i kapliczki.

Kod pocztowy: Mizerów 43-265

Powierzchnia wsi: 1321 ha

Liczba mieszkańców: 1.422 (stan na 31.12.2023 r.)

Od 1981 r. wioska posiada wodociąg, gazociąg od 1991 r., od roku 1995 telefony.

W katalogu zabytków wydany przez PAN w 1961 r. wykazano 3 chałupy, 7 stodoł ośmiobocznych oraz 2 sześcioboczne i czworoboczne. Ponadto zapisano tam kościół parafialny, kapliczkę przy gospodarstwie Benedykta Gruszki i Bożą Mękę obok sklepu Wojtasów.

Z kolei w urzędowym REJESTRZE ZABYTEKÓW konserwatora wojewódzkiego nadal figurują wyłącznie wymienione stodoły i domy, które zresztą w międzyczasie zniknęły. Tak więc chwili obecnej na terenie wsi nie ma obiektów objętych ścisłą kontrolą i opieką konserwatora.

Niemniej opieką, poza kościołem i ww. kapliczką, należałoby objąć następujące obiekty: krzyże przydrożne oraz wybrane budynki po b. majątku książeńskim.

Tekst Zygmunt J. Orlik

Przewiń do początku